

Теоретико–правові та історичні основи спортивного права як окремої галузі права

Тетяна Француз – Яковець,

*д.ю.н., професор кафедри конституційного,
адміністративного та міжнародного права,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» м. Київ, Україна,
e-mail: tafrantsuzya@krok.edu.ua*

Олександр Нігруца,

*аспірант кафедри теорії та історії держави і права,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» м. Київ, Україна,
e-mail: NihrutsaOO@krok.edu.ua*

Розвиток українського законодавства та правової системи перебуває у постійному русі. Відійшла в минуле теорія про те, що в сучасній юриспруденції має бути єдина концепція - існування лише основних галузей права. З'являються нові галузі права, виокремлюються нові інститути у вже усталених галузях, а також формуються новітні галузі законодавства в системі нормативних актів. Галузю права, яка формується і проходить своє становлення є галузь спортивного права. Однак слід констатувати відсутність єдиної нормативної бази, яка б регламентувала суспільні відносини в сфері спорту. Безумовно, важливим і вихідним елементом, навколо якого будується галузь права є нормативний акт, яким буде визначено основні засади відповідної галузі права, її суб'єкти, обсяги їх повноважень тощо.

Водночас недостатньо лише прийняти відповідний закон чи кодекс для формування нової галузі. Так, прийняття нового Виборчого кодексу України не створило окремої галузі права – виборчого права і ця галузь права знаходиться на етапі становлення. Також саме лише прийняття Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» не створює окремої галузі права у сфері управління на місцевому рівні. Так само слід відповісти на питання про відносини у сфері спорту – наразі вони не унормовані єдиним кодифікованим актом і сукупність різних нормативних актів не створює окрему галузь законодавства. Але чи відбулося вже становлення такої галузі права як спортивне право?

Слід зазначити, що в законодавчому, науковому та правозастосовному полі питання про відокремлення відносин у сфері права в окрему галузь права не отримало свого однозначного рішення. Вчені звертають увагу на відсутність єдиного бачення місця спортивного права як елемента системи права, і пропонують спортивне право в Україні розглядати як міжгалузевий інститут спортивного права, значна частина норм якого містяться у різних галузях вітчизняного права і який не може існувати самостійно, оскільки досі не має єдиного предмета і метода правового регулювання [1, с. 25].

Інші вчені, досліджуючи можливість розуміння спортивного права як комплексної галузі права, вважають за доцільне розуміти її як особливе об'єднання норм, котрі становлять вторинне комплексне утворення, оскільки

не формують за своїм глибинним економічним, соціально-політичним змістом якісно своєрідного, основоположного за специфікою правового регулювання й, отже, не наділені основними, типовими особливостями юридичного інструментарію [2, с. 6].

Протилежний підхід висловлено в інших наукових дослідженнях, де визначається дефініція спортивного права як галузь світової правової системи, яку складають правові норми, що регулюють права та обов'язки суб'єктів спорту у спортивних правовідносинах. Така дефініція розкриває сутність спортивного права як тієї галузі права, що унормовує спортивні відносини, якими є взаємні відносини суб'єктів спорту, тобто суб'єктів спортивної діяльності та її забезпечення, права і обов'язки цих суб'єктів. Останні складають предмет норм спортивного права як галузі права. В цьому понятті окремий акцент робиться на неможливості його обмеження виключно національними рамками через глобальність спорту як суспільного інституту [3, с. 18].

На користь тези про розуміння спортивного права як окремої новітньої галузі права свідчить впровадження провідними навчальними закладами окремої дисципліни «Спортивне право». Дисципліна слугує для формування у студентів теоретичних знань зі спортивного права, навичок правильного застосування законів та інших нормативних актів, які регулюють фізкультурно-спортивну діяльність в Україні, для зростання професійного юридичного рівня, рівня правосвідомості та правової культури майбутнього фахівця-правника [4].

На підтримку тези щодо виокремлення спортивного права в окрему галузь права наведемо досвід іноземних країн. Зокрема, у Великій Британії спорт і закон поєднуються, щоб охопити широкий спектр питань. Через масштаб і різноманітність спорту у Великобританії існують різні сфери, в яких спорт і закон перетинаються. Спортом керує та регулює національний керівний орган. Наприклад, футболом в Англії керує Футбольна асоціація. Однак виникають ситуації, які виходять за межі компетенції органів управління. Коли це стається, спорт і закон повинні поєднатися в окрему галузь права [5].

В США спортивне право визначається як галузь права, яка охоплює безліч підгалузей права, об'єднаних унікальними способами. Такі питання, як антимонопольне законодавство, контракти та делікти, є складовими спортивного права. Спортивне право умовно поділяють на сфери аматорського, професійного та міжнародного спорту [6].

В Туреччині спортивне право виокремлюється в окрему галузь права, яка регулює відносини клубів, створених для спортивної діяльності, компаній, які володіють командами для підтримки спортивних цілей, національних і міжнародних спортивних федерацій, а також спортсменів, які активно займаються спортом, з установами та одне з одним. Серед інститутів, що розглядаються в рамках спортивного права, окремо визначаються наступні: спонсорські договори, укладені для підтримки спортивних змагань; договори про трансляцію з телерадіокомпаніями, які є посередниками в трансляції спортивних змагань; вирішення можливих спорів, що можуть виникнути між установами та

організаціями, які організували спортивні змагання; дисциплінарні стягнення, позбавлення прав тощо [7].

Підсумовуючи, зазначимо, що нова галузь права може з'явитися як результат розростання підгалузі права – перехід підгалузі права в новий якісний стан за допомогою законодавчої, правозастосовної, наукової роботи. Як наприклад, сімейне право як частина цивільного права відокремилась і стала самостійною галуззю права. Щодо нормативного регулювання відносин у сфері права, зазначимо про прийняття в грудні 1993 р. Закону України «Про фізичну культуру і спорт». Цей закон є основоположним у визначеній сфері, незважаючи на великий обсяг інших нормативних актів. На наш погляд, прийняття якісно нового, основного, ключового нормативного акту, який буде відповідати сучасним запитам і реаліям, може стати поштовхом для укріплення в національному правовому полі точки зору про розуміння відносин у сфері права як таких, що формують окрему галузь права.

Список використаних джерел

1. Дубінська З.П. *Особливості регулювання правовідносин у сфері спорту в Україні: теоретико-правовий підхід: дис. ... канд.юрид.наук.* Львів, 2021. 220 с.
2. Саннікова М.В. *Онтологія розвитку галузі спортивного права. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві.* 2018. № 4 (44). С. 3-9.
3. Ющик О.О. *Спортивне право: теоретико-правовий аналіз, поняття, формування в національній правовій системі: автореф. канд.юрид.наук.* Київ, 2020. 26 с.
4. *Спортивне право: юридичний факультет, Львівський національний університет імені Івана Франка.* URL: [https://law.lnu.edu.ua/course/sportyvne-pravo#:~:text= Спортивне%20право%20-%20це%20нова%20комплексна,прав%20та%20представництва%20інтересів%20спортменів](https://law.lnu.edu.ua/course/sportyvne-pravo#:~:text=Спортивне%20право%20-%20це%20нова%20комплексна,прав%20та%20представництва%20інтересів%20спортменів)
5. *Sports Law.* URL: <https://www.stpaulschambers.com/expertise/sports-law/> (дата звернення 29.11.2024).
6. *Sports law: Cornell Law School.* URL: https://www.law.cornell.edu/wex/sports_law (дата звернення 29.11.2024).
7. *Sports Law: İsbiliroğlu Hukuk.* URL: <https://isbilinglu.av.tr/en/sports-law/> (дата звернення 31.01.2023).